

Lia Tilon

—

Zielhond

Roman

Cossee
Amsterdam

Dit boek is mede tot stand gekomen dankzij een werkbeurs
van het Nederlands Letterenfonds.

Bij het schrijven van deze roman heb ik me vrijheden veroor-
loofd ten opzichte van sommige data en achtergronden.

Voor Erna, op wie ik altijd kan vertrouwen.

© 2012 Lia Tilon

en Uitgeverij Cossee bv, Amsterdam

Omslagillustratie © Hollandse Hoogte

Boekomslag Marry van Baar

Foto auteur privébezit

Typografie binnenwerk Adriaan de Jonge

Druk HooibergHaasbeek, Meppel

ISBN 978 90 5936 327 4 | NUR 301

I am calling you
can't you hear me?
I am calling you
I know you hear me

Soundtrack *Bagdad Cafe*

De schapen lagen in de duisternis,
bang voor de wolven.
Maar waren er eigenlijk wel wolven?
Of alleen maar schapen tegen schapen?

Sebastian Barry
Uit: *Een lange, lange weg*.

Militaire vliegbasis

AUGUSTUS

Ik heb altijd een hekel gehad aan dit laatste uur. Ik zou nog wel een paar dingen tegen je willen zeggen, een paar simpele woorden. Nooit eerder ben je naar de vliegbasis gekomen om afscheid van me te nemen. Je leek verloren. Het wemelde van de mensen en je dook steeds verder in elkaar. Voor jou was de oorlog hier, op dit kleine vliegveld. Sommige mariniers droegen netten gevuld met emmertjes en schepjes over hun schouder, felgekleurde netjes die zachtjes heen en weer zwaaiden. Jij wreef je handen langs elkaar zoals je altijd doet, de rug van je linkerhand dik en gevlekt als het pantser van een schildpad. Zo zag ik je staan.

Scheepsbouwers zoals jij denken dat ze de wereld begrijpen, de opbouw van een schip geeft ze waarschijnlijk die stelligheid. Weerbarstig hout, bedwongen metaal. Spant en anker. Ikzelf doorkruis toch liever de wereld. Toen ik je tien jaar geleden vertelde dat ik was toegetreden tot het Korps Mariniers, was je eerst een poosje stil. Misschien, dacht ik, had je gewoon niet naar me geluisterd. Toen werd je kwaad en eiste dat ik er weer af zou

gaan. Maar het korps is geen sportclub waar je op of af gaat als je daar toevallig zin in hebt. Een marinier blijf je. Zelfs als je er geen meer bent. Ik denk wel eens dat je sindsdien kwaad bent gebleven.

In de volle vertrekhal deed ik mijn uiterste best om zo langzaam mogelijk naar je te kijken. De huid van je gezicht werd steeds bleker. Je had je geschoren, uit de plooiën onder je kin staken vergeten plukjes haar. Twee mariniers liepen voorbij en schreeuwden naar een maat ergens achter je. Jij trok je hoofd nog verder tussen je schouders, je ogen al die tijd strak op mij gericht. Je strekte een arm naar me uit en wreef met je duim over mijn wenkbrauw – een gebaar uit mijn kindertijd.

‘Broekemannetje.’ Je stem had niets aan kracht verloren.

Toen ik vanmorgen afscheid nam van Layla, riep ze me terug. ‘Mis je me al?’ vroeg ze. Haar lef ontroerde me. Vanaf het moment waarop ik haar vertelde over deze missie heeft ze zich groot gehouden. Dit werk, hè. Stiekem hoopt ze dat ik, nu we getrouwd zijn, een burgerbaan zal nemen. Ze zegt er geen woord over, want het moet wel mijn idee zijn, maar ze wil dat ik ermee kap. Jij en Layla, jullie willen dat ik ermee kap.

Ik strek mijn benen en kijk om me heen. Mijn geweergroep zit verspreid over de hal, ze hangen in de kuipstoeltjes, één van de baklappen, zie ik, zit op zo’n plastic emmertje. Het laatste uur. ‘En zit een beetje rechtop,’ brul ik. ‘Rechtop, kom op, borst vooruit. Jezus, zijn jullie nou mannen?’

Ook zij hebben afscheid genomen van hun ouders,

vrouwen, kinderen. Sommigen hebben rode ogen. Sommigen hebben hun hond diep in de ogen gekeken en nog maar een slok water gedronken. Ik zie jongens bij het korps komen die veel te opgefokt zijn, ze zijn wat ik noem geweld-happy. Eerlijk gezegd weet ik niet of we dit soort jongens de laatste tijd vaker tegenkomen. Ik train ze, het korps traint ze. Je kunt rustig stellen dat we daarin vrij ver gaan. Een wapen draag je met gemak. En daarmee bedoel ik dat het niet te zwaar en niet te licht mag zijn. Een marinier, vader, ben je voornamelijk in je handen. Ik hoor het je zeggen: 'Rotzak, als je dan zo graag met je handen wilt werken, dan weet ik een prima vak voor je, echt een prima vak.'

Had je daarom die kerel in huis genomen, om hem het vak te leren? Wat dacht je nou?

Ik ben blij dat hij weg is.

Layla zal de komende maanden brieven schrijven over alles. Ze zei: 'Ik laat je niet weggaan om een vreemde te worden. Jullie met je wereldontvangers.' Ik had haar verteld dat we daar alleen luisteren naar Britse popzenders, naar Black Eyed Peas en Coldplay. 'Maar dan ook écht alles,' zei Layla. 'Waar ik heb gegeten, dat de auto het weer eens niet doet, dat het nog steeds snikheet is en ik op het balkon zit in mijn korte broek.' En ik zal haar prachtige bruine benen voor me zien, maar het zal me niet raken. Op dit moment raakt het me al niet meer.

Het dringt tot me door dat ik het glas al een tijdje niet meer in de sponningen heb horen trillen: het vliegtuig is geladen. Als ik mijn hoofd naar links draai, zie ik door het glas de zilveren neus van het toestel en even denk ik

water te zien schitteren. Het is gewoon metaal in de hete lucht, meer niet. Danny Stekman komt op me af geslenterd alsof dit een gewone dag is. Hij draagt een leren veter rond zijn nek en ziet er verdomme uit als een surfer. Ik verwacht half dat hij een grap gaat maken. Hij maakt geen grap. Korporaal Stekman blaast over zijn vingertoppen en zegt: 'Wat wordt je pa oud.' Hij wil zijn hand op mijn arm leggen en ik stap opzij. Ik moet gaan. We moeten gaan.

Jij zwaaide met je gekromde hand en schreed in een rechte lijn door de vertrekhal. Je broek hoog opgetrokken, je overhemd slordig ingestopt. Dwars over je billen liep die grillige stofribbel. Je verdwijning duurde zesendertig stappen. Ik zou willen dat het er meer waren geweest. Ik zou nog meer tegen je willen zeggen. Simpele dingen. Er staat een vol doosje zekeringen in de trapkast. Drink een glas water als je opstaat en voor je naar bed gaat. Niemand meer in huis nemen.

APRIL

Kleine westerling

Dubbelbeeld

Voor hem op tafel stond de pan met aardappelpuree, de toppen van de puree waren hard, donkergeel. Op zijn schoot lag de kalender en hij streek met zijn duim over de plaat van de kleine westerling op het bovenste blad – hij was prachtig. Hij hield de kalender schuin zodat het schaarse licht op de afbeelding viel. In de verte klonk hondengeblaf. Hij wist niet hoe laat het was.

‘Broekemannetje,’ mompelde hij opkijkend, zacht schommelend op de keukenstoel. Hij brak een topje van de puree en legde het voor zich neer. De tafel was gemaakt van het zwaard van een tjalk. Als hij erop ging liggen zou hij zich helemaal kunnen uitstrekken zonder met zijn vingers of tenen de rand te raken. Dat stuk wrakhout in de keuken, schamperde Richter vaak, een geplaag dat schrijnde. Clovis Loos wreef met zijn goede hand over het huiddroge blad. Hij verbeeldde zich dat hij hierbinnen de rivier kon ruiken.

Het huis was oud, vanmorgen vroeg had het fornuis nog tikkende geluiden gemaakt, of misschien waren het de buizen geweest die zo tikten. Ooit was dit een boerderij, maar de enige dieren die hier de laatste dertig jaar hadden gewoond, waren de hond en talloze muizen. In de vensterbank lagen dode vliegen, hij zag hun vleugel-

tjes trillen in de tocht en ze leken wel levend. Aan de andere kant van het raam kon hij de deurlijst met daarboven het schuurdak uit de mist zien steken. Klimaat van zijn droom. Steeds dezelfde. Het was alsof de schuur langzaam aan zijn venster voorbij voer.

Voor de overige ramen hield hij de luiken gesloten. Het benedenhuis – met uitzondering van de keuken – was gehuld in duisternis, hij bewoog gemakkelijk in het donker. Kleine tafels en kastjes had hij weggedaan. Hij herinnerde zich porseleinen kopjes die niet in zijn handen pasten; ze braken als vogelbotjes, bijna zonder dat hij er erg in had. De echo van zijn voetstappen hing in de vrijwel lege kamer. Er waren dagen dat hij de tijd vergat.

De kalender schoof over zijn knieën, de oude bladen waren vol gekriebeld. Hij bekeek de foto's zoals anderen naar muziek luisterden. Hij legde de kalender op het tafelblad en duwde met de palm van zijn hand de pan puree van zich af. Soms at hij dagenlang niets anders dan gestampte aardappelen, af en toe een pruim. Hij liet het plaatje met valse kiezen klepperen in zijn mond. De metalen ringetjes moesten nodig worden aangetrokken. De hele boel moest opnieuw worden bemeten, maar na verloop van tijd, waarschijnlijk al na enkele weken, zou het plastic weer losraken van zijn verhemelte, zouden de ringen over zijn laatste kiezen afglijden als een kous over een magere enkel. Clovis drukte zijn duimnagel in een nerf. Over een week of twee zou de lente komen met haar helle opsmuk. Richter zou zich wel op het voorjaar verheugen. Dat deed hij meestal.

Met een potlood trok hij een cirkel rond de datum van